

Sygn. akt XP 849/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2018 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia Wydział X Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Chlipała-Kozioł

Protokolant: Katarzyna Kunik

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2018 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa: **G. U.**

przeciwko: **(...) sp. z o.o. we W.**

o ryczałty za noclegi

I. oddala powództwo;

II. odstępuje od obciążania powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesowych;

III. nieuiszczone koszty sądowe zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 lipca 2015 r. (data stempla pocztowego) powód G. U. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej (...) Sp. z o.o. we W. kwoty 74 403,65 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi wedle wskazań jak w pozwie, tytułem niewypłaconego przez stronę pozwaną ryczałtu w związku z niezapewnieniem bezpłatnego noclegu podczas podróży służbowych w okresie od czerwca 2012 r. do grudnia 2014 r., oraz o zasądzenie na rzecz powoda od strony pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych lub według zestawienia kosztów (k. 3 – 10).

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozostaje zatrudniony przez stronę pozwaną od dnia 27 września 2011 r. W związku z zajmowanym stanowiskiem kierowcy samochodu ciężarowego w ruchu międzynarodowym, powód odbywał na polecenie strony pozwanej podróże służbowe, w tym w okresie od czerwca 2012 r. do grudnia 2014 r. Obowiązkiem strony pozwanej było zapewnienie powodowi bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił. We wskazanym okresie powód, wykonując powierzone mu obowiązki pracownicze, nocował łącznie 516 razy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych państw, w tym w Niemczech, Danii, Holandii, Szwecji, Belgii, Francji, Czechach, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Luksemburgu i Austrii. Ze względu na charakter wykonywanej pracy oraz brak starań strony pozwanej w przedmiocie organizacji bezpłatnego noclegu, wszystkie noclegi miały miejsce w tzw. szoferce, tj. kabinie sypialnej, znajdującej się na wyposażeniu kierowanego przez powoda pojazdu.

Powołując się na art. 77⁵ § 5 w zw. z § 2 kodeksu pracy powód wskazał, że jeżeli u pracodawcy innego niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej nie ma regulacji dotyczącej należności za zwrot kosztów podróży służbowej, wówczas stosuje się przepisy rozporządzenia ministra właściwego do spraw pracy. Powód podkreślił, że w niniejszej sprawie zarówno wewnątrzzakładowe źródła prawa, jak i umowy, na podstawie których powód świadczył pracę, nie zawierały postanowień co do naliczania należności z tytułu noclegów podczas podróży służbowej. W związku z tym

powodowi przysługują należności według przepisów rozporządzenia, tj. 25 % limitu określonego w załączniku do rozporządzenia.

Nawiązując do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2014 r. (sygn. akt II PK 36/14) powód wskazał, że umożliwienie kierowcy spania w kabinie samochodu nie stanowi zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu. Powód dodał, że nie przedstawił stronie pozwanej rachunków za noclegi, zatem zgodnie z przepisami, za noclegi w kabinie samochodu należy mu się zwrot kosztu w wysokości 1/4 ryczału ustalonego w załącznikach do rozporządzeń.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 5 sierpnia 2015 r. (sygn. akt X Np 224/15) Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nakazał stronie pozwanej (...) SP. z o.o. we W., aby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaciła na rzecz powoda G. U. kwotę 74 403,65 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi wedle wskazań jak w nakazie zapłaty oraz kwotę 3 647 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, albo wniosła w tymże terminie sprzeciw (k. 96).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana (...) Sp. z o.o. we W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (k. 107 – 114).

W pierwszej kolejności strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia dotyczącego kwoty 2 056,60 zł liczonej od dnia 21 lipca 2012 r. Odnosząc się merytorycznie do pozostałej części pozwu strona pozwana wskazała, że powód od dnia 2 października 2011 r. pozostaje zatrudniony w pozwanej spółce na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w ruchu międzynarodowym. Wykonując podróże służbowe poza granicami kraju w okresie objętym żądaniem pozwu powód prowadził samochody marki I. (...) oraz M. (...), które są homologowane i posiadają 2 miejsca do spania, ponadto są wyposażone w ekspres do kawy, szafki na osobiste rzeczy, lodówki, klimatyzację oraz ogrzewanie, które działają niezależnie od pracy silnika. Powód każdorazowo odbywał podróże służbowe z siedziby pozwanej spółki we W. do Danii, gdzie znajduje się siedziba spółki powiązanej kapitałowo ze stroną pozwaną, i gdzie każdorazowo docelowo przybywali pracownicy pozwanej spółki. W bazie w Danii znajdują się toalety, prysznice, miejsca, w którym kierowcy mogą uprać swoje rzeczy oraz kuchnia, w której można przygotować posiłek. W sytuacji gdy powód przebywał w trasie, korzystał z zaplecza higieniczno – sanitarnego znajdującego się na terenie parkingów, na których zatrzymywał pojazd. W sytuacji gdy powód zatrzymywał pojazd na parkingu płatnym, wówczas wszelkie koszty związane z postojem pojazdu ponosiła pozwana spółka.

Dalej strona pozwana podkreśliła, że zarówno ustawodawca europejski, jak i prawodawca krajowy, akceptują fakt, iż dobowy odpoczynek kierowcy może odbywać się w pojeździe. W ocenie pozwanej spółki zapewnienie bezpłatnego noclegu w tej postaci wyklucza możliwość dochodzenia roszczeń finansowych z tytułu niezapewnienia noclegu.

Postanowieniem z dnia 26 października 2015 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zawiesił postępowanie w sprawie (k. 147).

Postępowanie w sprawie zostało podjęte na mocy postanowienia Sądu z dnia 28 lutego 2017 r. (k. 225).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strona pozwana prowadzi działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...) Sp. z o.o. Siedziba spółki mieści się we W.. Przedmiotem prowadzonej przez spółkę działalności gospodarczej jest m.in. transport drogowy towarów.

Pozwana spółka korzysta z bazy zlokalizowanej w Danii, należącej do spółki z grupy kapitałowej strony pozwanej. Zatrudniani przez stronę pozwaną w ruchu międzynarodowym kierowcy samochodów ciężarowych wykonując przewozy, docelowo delegowani byli do bazy w Danii.

W dniu 27 września 2011 r. powód G. U. zawarł ze stroną pozwaną umowę o pracę na okres próbny (od dnia 2 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r.), na podstawie której został zatrudniony na stanowisku kierowcy

samochodu ciężarowego w ruchu międzynarodowym, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem w wysokości 1 500 zł brutto oraz premią uznaniową w wysokości 1 000 zł brutto.

W dniu 31 grudnia 2011 r. strony zawarły umowę o pracę na czas określony (od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 grudnia 2032 r.). Powód w dalszym ciągu pozostawał zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w ruchu międzynarodowym w pełnym wymiarze czasu pracy. Powodowi przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 1 500 zł brutto oraz nagroda w wysokości do 1 500 zł brutto.

Z dniem 1 stycznia 2013 r. miesięczne wynagrodzenie zasadnicze powoda zostało podwyższone do kwoty 1 600 zł brutto.

Na mocy porozumienia zawartego w dniu 16 stycznia 2014 r. strony ustaliły, iż z dniem 1 stycznia 2014 r. tytułem wynagrodzenia powód otrzymywać będzie płacę zasadniczą w wysokości 1 000 zł brutto, ryczałt za nadgodziny i dyżur w wysokości 500 zł brutto, ryczałt za pracę w porze nocnej w wysokości 180 zł brutto oraz nagrodę w kwocie do 1 400 zł brutto.

Na mocy porozumienia zawartego w dniu 15 grudnia 2014 r. strony ustaliły, iż z dniem 1 stycznia 2015 r. tytułem wynagrodzenia powód otrzymywać będzie płacę zasadniczą w wysokości 1 000 zł brutto, ryczałt za nadgodziny w wysokości 250 zł brutto, ryczałt za dyżury w wysokości 250 zł brutto, ryczałt za pracę w porze nocnej w wysokości 250 zł brutto oraz nagrodę w kwocie do 1 365 zł brutto.

Na mocy aneksu do umowy o pracę, zawartego w dniu 2 lutego 2015 r., strony ustaliły, iż czas, na jaki została zawarta umowa o pracę, zostaje zmieniony na czas nieokreślony, a okres wypowiedzenia zostaje zmieniony z 2 tygodni na 3 miesiące.

Umowa o pracę rozwiązała się z dniem 31 sierpnia 2014 r. na mocy zawartego przez strony w dniu 13 sierpnia 2014 r. porozumienia.

W dniu 13 sierpnia 2014 r. strony zawarły umowę o pracę na czas określony od dnia 1 września 2014 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r. Powód w dalszym ciągu pozostawał zatrudniony na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w ruchu międzynarodowym. Tytułem wynagrodzenia powodowi przysługiwała płaca zasadnicza w wysokości 1 000 zł brutto, ryczałt za nadgodziny i dyżur w wysokości 500 zł brutto, ryczałt za pracę w porze nocnej w wysokości 180 zł brutto oraz nagroda w kwocie do 1 400 zł.

Dowód: Informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców dot. (...) Sp. z o.o. we W. – stan na dzień 31.08.2015 r. (k. 116 – 121)

Umowa o pracę na okres próbny z dnia 27.09.2011 r. (k. 15)

Umowa o pracę na czas określony z dnia 31.12.2011 r. (k. 16)

Aneks do umowy o pracę z dnia 29.01.2013 r. (k. 17)

Porozumienie dotyczące zmiany warunków zatrudnienia z dnia 15.12.2014 r. (k. 18)

Porozumienie dotyczące zmiany warunków zatrudnienia z dnia 16.01.2014 r. (k. 19)

Aneks do umowy o pracę z dnia 02.02.2015 r. (k. 20)

Rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron z dnia 13.08.2014 r. (k. 23)

Świadczenie pracy z dnia 31.08.2014 r. (k. 21, 22)

Umowa o pracę na czas określony z dnia 13.08.2014 r. (k. 24)

Zeznania świadka P. M. (k. 317 – 318; płyta CD)

Wyjaśnienia powoda (k. 318; płyta CD)

W okresie od czerwca 2012 r. do grudnia 2014 r. powód odbywał na polecenie strony pozwanej podróże służbowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza granicami kraju. We wskazanym okresie, w ramach wykonywania powierzonych powodowi obowiązków służbowych, powód nocował 188 razy na terenie Niemiec, 120 razy na terenie Danii, 65 razy na terenie Holandii, 39 razy na terenie Szwecji, 38 razy na terenie Belgii, 25 razy na terenie Francji, 6 razy na terenie Czech, 2 razy na terenie Hiszpanii, 3 razy na terenie Wielkiej Brytanii, 2 razy na terenie Austrii i 2 razy na terenie Luksemburga. Na terenie Polski w spornym okresie powód nocował 26 razy.

Dowód: Zestawienie noclegów zagranicznych w okresie od czerwca 2012 r. do grudnia 2014 r. (k. 25 – 27)

Zestawienie noclegów krajowych w okresie od czerwca 2012 r. do grudnia 2014 r. (k. 28)

Notatki powoda dot. noclegów w okresie od czerwca 2012 r. do grudnia 2014 r. (k. 29 – 56)

Rozliczenia wyjazdów służbowych (k. 57 – 88)

Podróże służbowe powód wykonywał samochodami ciężarowymi marki I. (...) oraz M. (...), które były wyposażone m.in. w dwa miejsca do spania, lodówkę, ekspres do kawy, schowki. Wszystkie noclegi podczas odbywania podróży służbowych powód spędzał w kabinie kierowanego przez siebie samochodu ciężarowego. Powód nie korzystał z noclegów w hotelu ani motelu, nie przedstawił nigdy pracodawcy rachunku za płatny nocleg.

Powód we własnym zakresie zakupił środki higieniczne oraz pościel. Pracodawca zapewniał pracownikom zwrot pieniędzy za pranie odzieży i pościeli.

Dowód: Zeznania świadka Z. G. (k. 314 – 316; płyta CD)

Zeznania świadka T. W. (k. 316 – 317 płyta CD)

Zeznania świadka P. M. (k. 317 – 318; płyta CD)

Wyjaśnienia powoda (k. 318; płyta CD)

W okresie od czerwca 2012 r. do września 2013 r. u strony pozwanej obowiązywał Regulamin wynagradzania, w którym w art. 10 wskazano, iż pracownikom przysługują, poza wynagrodzeniem za pracę i wymienionymi dodatkami, również inne świadczenia pieniężne związane z pracą: 1) świadczenia należne w okresie czasowej niezdolności do pracy; 2) świadczenia należne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych; 3) zwrot kosztów delegacji służbowych, krajowych i zagranicznych, które wypłacane są zawsze ostatniego miesiąca po miesiącu przepracowanym. Dopuszcza się przeliczanie diet zagranicznych po najniższym kursie NBP z danego miesiąca (miesiąca, w którym następuje wypłata); 4) kwota diety krajowej wynosi 30 zł/doba. Kwota delegacji zagranicznej w przypadku delegowania do kraju: Dania – wynosi u pracodawcy 324 DKK/dobę. Dania jest jedynym krajem oddelegowania pracowników spółki; 5) inne należności, które przysługują na podstawie ustaw, aktów wykonawczych do nich lub innych przepisów o randze wyższej od regulaminu.

Dowód: Regulamin wynagradzania pracowników w firmie (...) Sp. z o.o. obowiązujący w okresie czerwiec 2012 r. – wrzesień 2013 r. (k. 211, 212)

Zgodnie z art. 12 Regulaminu wynagradzania pracowników, który obowiązywał w pozwanej spółce w okresie od października 2013 r. do grudnia 2014 r., pracownikom przysługują, poza wynagrodzeniem za pracę i wymienionymi dodatkami, również inne świadczenia pieniężne związane z pracą: 1) świadczenia należne w okresie czasowej niezdolności do pracy; 2) świadczenia należne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych; 3) zwrot

kosztów delegacji służbowych, krajowych i zagranicznych, które wypłacane są zawsze ostatniego miesiąca po miesiącu przepracowanym. Dopuszcza się przeliczanie diet zagranicznych po najniższym kursie NBP z danego miesiąca (miesiąca, w którym następuje wypłata); 4) kwota diety krajowej wynosi 30 zł, natomiast kwota diety zagranicznej wynosi 350 DKK – niezależnie od kraju delegowania pracownika; 5) inne należności, które przysługują na podstawie ustaw, aktów wykonawczych do nich lub innych przepisów o randze wyższej od regulaminu.

Dowód: Regulamin wynagradzania pracowników w firmie (...) Sp. z o.o. obowiązujący w okresie październik 2013 r. – grudzień 2014 r. (k. 213, 214)

W grudniu 2014 r. strona pozwana przedstawiła pracownikom do podpisu porozumienia, które stanowiły następstwo wprowadzonych przez pracodawcę z dniem 30 grudnia 2014 r. zmian do Regulaminu wynagradzania. W treści porozumień wskazano m.in., że strony są zgodne, że dotychczas pracownikom przysługiwała z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju jednolita dieta w wysokości 350 DKK dziennie, która pokrywała wszystkie świadczenia przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej. Ponadto w treści porozumienia wskazano, że zgodnie z nowym brzmieniem Regulaminu, świadczenia przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju będą obejmowały dietę w wysokości 30 zł za każdy dzień podróży, oraz że ryczałt z tytułu noclegów będzie wypłacany w stałej wysokości 325 DKK za każdy dzień podróży.

W obowiązującym od dnia 30 grudnia 2014 r. Regulaminie wynagradzania wskazano m.in., że pracownikom przysługuje dieta z tytułu podróży krajowej oraz podróży zagranicznej, przy czym zarówno kwota diety krajowej, jak i kwota diety zagranicznej (niezależnie od kraju delegowania) wynosi 30 zł, oraz ryczałt za nocleg w stałej wysokości 325 DKK za noc, niezależnie od kraju delegowania.

Porozumienia z grudnia 2014 r. zostały podpisane przez większość zatrudnionych przez stronę pozwaną pracowników. Powód nie podpisał porozumienia.

Dowód: Zeznania świadka Z. G. (k. 314 – 316; płyta CD)

Zeznania świadka T. W. (k. 316 – 317; płyta CD)

Tytułem rozliczenia podróży służbowych strona pozwana dokonywała na rzecz powoda oraz innych pracowników zatrudnionych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w transporcie międzynarodowym wypłaty kwot, stanowiących iloczyn czasu trwania podróży oraz określonej w Regulaminie wynagradzania stawki. Kwota otrzymana w koronach duńskich przeliczana była na złotówki.

Otrzymywane z tytułu podróży służbowych należności kierowcy traktowali jako świadczenie, które ma pozwolić im utrzymać się poza miejscem zamieszkania, w szczególności zakupić żywność.

Pracodawca nie kontrolował, na co pracownicy wydają środki otrzymane tytułem rozliczenia podróży służbowych, nie ingerował też w wydatkowanie tych środków.

Dowód: Zeznania świadka Z. G. (k. 314 – 316; płyta CD)

Zeznania świadka T. W. (k. 316 – 317; płyta CD)

Zeznania świadka P. M. (k. 317 – 318; płyta CD)

Wyjaśnienia powoda (k. 318; płyta CD)

W okresie od stycznia 2013 r. do grudnia 2014 r. powód otrzymał:

- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. – 5 477,14 zł (9 827,99 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 lutego 2013 r. do dnia 2 lutego 2013 r. – 451,41 zł (810 DKK);

- za delegację do Danii w okresie od dnia 17 lutego 2013 r. do dnia 28 lutego 2013 r. – 2 166,78 zł (3 888 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 marca 2013 r. do dnia 2 marca 2013 r. – 357,44 zł (648 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 10 marca 2013 r. do dnia 31 marca 2013 r. – 3 842,45 zł (6 966 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 kwietnia 2013 r. do dnia 27 kwietnia 2013 r. – 4 877,88 zł (8 748 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 5 maja 2013 r. do dnia 25 maja 2013 r. – 3 649,09 zł (6 587,99 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 16 czerwca 2013 r. do dnia 30 czerwca 2013 r. – 2 814,91 zł (4 860 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia 20 lipca 2013 r. – 3 644,35 zł (6 480 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 18 sierpnia 2013 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r. – 2 596,86 zł (4 536 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 września 2013 r. do dnia 14 września 2013 r. – 2 426,11 zł (4 319 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 22 września 2013 r. do dnia 30 września 2013 r. – 1 546,65 zł (2 754 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 października 2013 r. do dnia 12 października 2013 r. – 2 223,31 zł (3 966,66 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 20 października 2013 r. do dnia 31 października 2013 r. – 2 223,31 zł (3 966,66 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 listopada 2013 r. do dnia 9 listopada 2013 r. – 1 670,16 zł (2 975 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 17 listopada 2013 r. do dnia 30 listopada 2013 r. – 2 619,86 zł (4 666,66 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 grudnia 2013 r. do dnia 7 grudnia 2013 r. – 1 372,24 zł (2 450 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 15 grudnia 2013 r. do dnia 21 grudnia 2013 r. – 1 241,55 zł (2 216,66 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 9 lutego 2014 r. do dnia 28 lutego 2014 r. – 3 779,86 zł (6 766,66 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 marca 2014 r. do dnia 1 marca 2014 r. – 65,11 zł (116,66 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 9 marca 2014 r. do dnia 29 marca 2014 r. – 3 809,03 zł (6 825 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 4 maja 2014 r. do dnia 24 maja 2014 r. – 3 906,70 zł (7 000 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 czerwca 2014 r. do dnia 21 czerwca 2014 r. – 3 899 zł (7 000 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 29 czerwca 2014 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. – 389,90 zł (700 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 18 lipca 2014 r. – 3 509,10 zł (6 300 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 3 sierpnia 2014 r. do dnia 23 sierpnia 2014 r. – 3 801,52 zł (6 825 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 28 września 2014 r. do dnia 30 września 2014 r. – 590 zł (1 050 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 października 2014 r. do dnia 11 października 2014 r. – 2 174,48 zł (3 850 DKK);

- za delegację do Danii w okresie od dnia 19 października 2014 r. do dnia 31 października 2014 r. – 2 569,84 zł (4 550 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 8 listopada 2014 r. – 1 587,60 zł (2 800 DKK);
- za delegację do Danii w okresie od dnia 16 listopada 2014 r. do dnia 30 listopada 2014 r. – 2 976,75 zł (5 250 DKK).

Dowód: Rozliczenia wyjazdów służbowych (k. 57 – 88)

Przeprowadzona u strony pozwanej kontrola Państwowej Inspekcji Pracy dotycząca m.in. rozliczeń pracodawcy z powodem wykazała, że powód otrzymywał diety naliczane w koronach duńskich i przeliczane według kursu z dni poprzedzających daty rozliczenia. Starszy Inspektor Pracy ustalił, że w rozliczeniach kosztów podróży służbowych nie wykazywano noclegu jak i ryczałtu za nocleg. Ponadto Inspektor otrzymał od pełnomocnika pracodawcy ustne zapewnienie, że 25 % diety obejmują inne wydatki pracownika, niezwiązane z kosztami wyżywienia.

Dowód: Pismo Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 23.02.2015 r. (k. 92 – 94)

W spornym okresie pozwana spółka była kilkakrotnie obiektem kontroli organów Państwowej Inspekcji Pracy. W toku kontroli przeprowadzonych w dniach 15, 16, 21, 29 stycznia 2014 r., 23, 28 stycznia 2015 r. oraz 3, 6, 9 lutego 2015 r. organ kontrolny zapoznawał się m.in. z obowiązującym Regulaminem wynagradzania, a także ze sposobem naliczania i wypłacania należności za zagraniczne podróże służbowe pracownikom. Badane kwestie nie były nigdy przedmiotem wystąpień ani zaleceń organu kontrolnego.

Dowód: Protokół kontroli nr rej. (...) - (...) - (...) - Pt/14 (k. 127 – 134)

Protokół kontroli nr rej. (...) - 5310 - (...) - Pt/15 (k. 136 – 144)

Roszczenia w przedmiocie wypłaty ryczałtów za nocleg kierowcy zaczęli zgłaszać pracodawcy dopiero na przełomie roku 2014 i 2015.

Dowód: Zeznania świadka P. M. (k. 317 – 318; płyta CD)

W dniu 26 czerwca 2015 r. powód wysłał na adres strony pozwanej ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 89 311,49 zł.

Dowód: Ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty z dn. 26.06.2015 r. (k. 89, 90)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości jako bezzasadne.

W niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia od strony pozwanej kwoty 74 403,65 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi wedle wskazań jak w pozwie, tytułem ryczałtu za nocleg podczas podróży służbowych w okresie od czerwca 2012 r. do grudnia 2014 r.

Rozważania w przedmiocie zgłoszonego przez powoda roszczenia należy zacząć od art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. Nr 92, poz. 879), zgodnie z którym podróżą służbową jest każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy: a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, lub b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego. W art. 4 pkt 4 lit. a cytowanej ustawy mowa o siedzibie pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz o innych miejscach prowadzenia działalności przez pracodawcę, w szczególności takich jak filie, przedstawicielstwa i oddziały.

Zgodnie z art. 21a cytowanej ustawy, kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

Stosownie do unormowania zawartego w przepisie art. 77⁵ § 3 k.p., warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej określa się w układzie zbiorowym pracy lub regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania.

Zgodnie z przepisem art. 77⁵ § 4 k.p. postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju lub poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej.

W myśl art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. W art. 77⁵ § 2 k.p. przewidziano, że minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie powinno w szczególności określać wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków.

Na podstawie upoważnienia zawartego w przepisie art. 77⁵ § 2 k.p., Minister Pracy i Polityki Społecznej wydał w dniu 19 grudnia 2002 r. rozporządzenie w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1990) oraz rozporządzenie w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1991), jak również aktualnie obowiązujące rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 poz.167).

W przepisie § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju wskazano, że za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia (ust. 1). W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługuje za czas przejazdu (ust. 2) Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg (ust. 4).

Natomiast zgodnie z unormowaniem zawartym w § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej ustawodawca wskazał, że za nocleg podczas podróży zagranicznej pracownikowi przysługuje zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem, w granicach limitu określonego w poszczególnych państwach w załączniku do rozporządzenia. Stosownie do regulacji zawartej w § 16 ust. 2 rozporządzenia, w razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości

25% limitu, o którym mowa w ust. 1, przy czym ryczał ten nie przysługuje za czas przejazdu. Przepisów powyższych nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewniają pracownikowi bezpłatny nocleg (§ 16 ust. 4).

W uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r. (sygn. akt II PZP 1/14, Legalis) wskazano, iż zapewnienie pracownikowi – kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym – nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.), co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy (por. także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r., sygn. akt I PZP 3/14, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2016 r., sygn. akt II PK 111/15, Legalis ; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., sygn. akt II PK 148/15, Legalis).

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., wydanym w sprawie o sygn. akt K 11/15, Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 21a ustawy w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U.236.1991, ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji. Nadto Trybunał Konstytucyjny orzekł, że także art. 21a ustawy w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 poz.167) w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Analiza uzasadnienia do wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego prowadzi do wniosku, iż głównym, acz niejedynym motywem uznania przez Trybunał Konstytucyjny zaskarżonych przepisów za niekonstytucyjne, było odesłanie kaskadowe, zawarte w ustawie o czasie pracy kierowców. Trybunał Konstytucyjny uznał także, iż art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, odsyłając do zasad ogólnych przewidzianych w art. 77⁵ § 3 – 5 kodeksu pracy, nie uwzględnia specyfiki wykonywania zawodu kierowcy w transporcie międzynarodowym. Regulacje zawarte w przepisach art. 77⁵ § 3 – 5 kodeksu pracy w założeniu dotyczą incydentalnych podróży służbowych (tj. takich, które nie stanowią istoty wykonywanej pracy), a zatem także incydentalnie realizowanych przez pracowników uprawnień do świadczeń. Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że przesądzenie przez ustawodawcę, że art. 77⁵ § 3 – 5 k.p. i wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. przepisy wykonawcze mają mieć zastosowanie do każdego wykonanego przez kierowcę przewozu w transporcie, jest sprzeczne z ratio legis tych przepisów i świadczy o nieadekwatności przyjętego środka w stosunku do regulowanej dziedziny.

Po wydaniu powyższego wyroku Sąd Najwyższy wydał szereg orzeczeń, przy czym prezentowanych przez Sąd Najwyższy poglądów nie sposób uznać za jednolite.

W wyroku z dnia 21 lutego 2017 r. (sygn. akt I PK 300/15, Legalis) Sąd Najwyższy wskazał, że po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24.11.2016 r. K 11/15, nie stosuje się art. 21a ustawy z 16.04.2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. z 2012 r. poz. 1155 ze zm.), ale stosuje się art. 77⁵ § 5 KP w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę.

Powyższe orzeczenie spotkało się z krytyką środowisk prawniczych. W krytycznej glosie do cytowanego orzeczenia K. S. wskazał, że Sąd Najwyższy zdaje się ignorować istotę zmiany stanu prawnego wywołaną wyrokiem Trybunału

Konstytucyjnego. Uznaje bowiem, że skoro rozporządzenia z 19.12.2002 r. nie można zastosować na podstawie art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców uznanego za niekonstytucyjny, to można to uczynić, stosując odpowiednią interpretację innej normy ustawy. Ponadto Sąd Najwyższy w głosowanym wyroku nie przeprowadził należytej analizy treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego, a zwłaszcza zasadniczych powodów, dla których Trybunał Konstytucyjny uznał, że stosowanie wyżej rozporządzenia z 19.12.2002 r. nie jest dopuszczalne. Należy zauważyć, że u podstaw uznania przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisu art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców leżały dwie przyczyny. Pierwszą z nich stanowiła wadliwa legislacyjnie konstrukcja zakwestionowanych przepisów zawierająca wielostopniowe odesłanie kaskadowe, która w konsekwencji spowodowała niejasność i nieprecyzyjność treści normatywnych. Drugą była nieadekwatność norm uregulowanych w zakwestionowanych przepisach do materii, w jakiej znajdują zastosowanie, nieprzewidywalność skutków prawnych działań adresatów zakwestionowanych przepisów oraz nadmierna swoboda organów stosujących prawo przy ustalaniu ich zakresu normowania (Stefański, Krzysztof. Glosa do wyroku SN z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15. Przegląd Sądowy, 2017).

Krytyczną głosę do cytowanego orzeczenia wyraził także M. S., wskazując, że dla analizowanej sprawy istotny jest nie tylko sam fakt uchylenia przez TK wskazanych przepisów, lecz także motywy takiego rozstrzygnięcia, obszernie wyjaśnione w uzasadnieniu wyroku K 11/15. Na te motywy powołuje się bowiem SN w uzasadnieniu wyroku I PK 300/15, wyjaśniając podstawy swojego orzeczenia. Motywy wyroku TK trzeba przypomnieć głównie dlatego, że SN, budując uzasadnienie wyroku I PK 300/15, przywołał je dość wybiórczo, eksponując tylko te, które były użyteczne dla przyjętego wniosku (...). Pierwszą kwestią podniesioną przez TK, wyeksponowaną następnie przez SN w uzasadnieniu wyroku I PK 300/15, jest formalna niedopuszczalność tworzenia tzw. kaskadowych przepisów odsyłających, czyli przepisów odsyłających do innych przepisów również zawierających odesłanie (...). Drugą przesłanką orzeczenia o niezgodności z Konstytucją RP wskazanych przepisów, nawet istotniejszą dla oceny głosowanego wyroku SN, było uznanie, że w art. 21a u.c.p.k. nastąpiło odesłanie do nieadekwatnej dla stosunków pracy kierowców materii uregulowanej na zasadach ogólnych (art. 77⁵ § 3–5 k.p.) (...) Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu omawianego wyroku wyraził *expressis verbis* przekonanie, że to właśnie odesłanie do nieadekwatnej regulacji jest powodem problemów orzeczniczych sądów powszechnych i SN, wyrażających się w dekodowaniu z tych samych przepisów norm prawnych o różnej treści i w konsekwencji wydawaniu biegunowo odmiennych wyroków w podobnych stanach faktycznych. Tych motywów uznania odnośnych przepisów za niezgodne z Konstytucją nie przytoczono w uzasadnieniu wyroku I PK 300/15, gdyż zaprzeczają one możliwości wydania wyroku o uzasadnianej tam treści (...) W uzasadnieniu głosowanego wyroku SN skupił się na formalnych zarzutach TK wobec uchylonej regulacji prawnej, czyli kaskadowym charakterze odesłania sformułowanego w art. 21a u.c.p.k., co dało pozorne uzasadnienie dla poszukiwania podstawy prawnej umożliwiającej uznanie roszczeń kierowców o wypłatę ryczałtów za nocleg, mimo odbywania go bezpłatnie w kabinie samochodu, pod warunkiem uniknięcia kaskadowego charakteru odesłania (S., M.. Glosa do wyroku SN z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15, Orzecznictwo Sądów Polskich, 2017).

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego oparte zostało o uznanie, że w stosunku do grupy zawodowej kierowców międzynarodowych nie można stosować – na zasadzie odesłania – zasad ustalania należności za podróże służbowego pozostałych pracowników. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2017 r. wyraża natomiast pogląd przeciwny, przyznając prawo do rozliczenia kosztów podróży kierowcy w transporcie międzynarodowym według zasad tożsamy dla pracowników sfery budżetowej, których to podróże służbowe są związane przecież z jednostkowymi wyjazdami służbowymi, zaś koszty z tego tytułu opierają się o korzystanie z usług hotelowych.

W tezie wyroku z dnia 14 lutego 2017 r. (sygn. akt I PK 77/16, Legalis), przeciwnego do opisanego wyżej wyroku z dnia 21 lutego 2017 r., Sąd Najwyższy podkreślił, że do stanów faktycznych poczynawszy od 3 kwietnia 2010 r., odnośnie kierowców w transporcie międzynarodowym nie należy stosować przepisów rozporządzeń wykonawczych wydanych z upoważnienia art. 77⁵ k.p. Ponadto Sąd Najwyższy zaznaczył, że w sprawie ryczałtów za noclegi zastosowanie mają przepisy zakładowe (regulaminy wynagradzania), które nie będą korygowane przez przepisy powszechnie obowiązujące jako bardziej korzystne.

Uzasadniając powyższe stanowisko Sąd Najwyższy wskazał m.in., że dysponowanie przez pracownika – kierowcę pojazdem z miejscem do noclegu, który uznał za wystarczający do odpoczynku i regeneracji sił – stosownie do art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz. U.UE.L.2006.102.1 – umożliwiło ograniczenie w zakładowym regulaminie wynagradzania świadczeń z tytułu zagranicznej podróży służbowej do wysokiej i stałej diety, pokrywającej wszystkie niezbędne wydatki socjalne kierowcy także z tytułu noclegów.

W kolejnym z orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, że od dnia 29 grudnia 2016 r. (data ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 w Dzienniku Ustaw z 2016 r. poz. 2206) art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. oraz w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju nie może być stosowany. (...) Uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis nie może być stosowany przez sądy i inne organy także w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017r., sygn. akt II PK 410/15, LEX nr 2306367).

Wskazać należy w tym miejscu, że przedstawiona rozbieżność w poglądach Sądu Najwyższego nie ma kluczowego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Należy bowiem mieć na uwadze, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy pracodawca skorzystał z możliwości autonomicznego uregulowania kwestii należności z tytułu podróży służbowych. W takiej sytuacji, kierując się poglądami Sądu Najwyższego wyrażonymi w dwóch orzeczeniach z dnia 8 marca 2017 r. (sygn. akt II PK 409/15, II PK 410/15), uznać należy, że do roszczeń powoda nie będzie miał zastosowania art. 77⁵ § 5 k.p., odsyłający, w przypadku braku stosownych regulacji w prawie wewnątrzzakładowym, do przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. Kwestię zasadniczą dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy stanowi więc prawo pracodawcy do ustalenia wysokości tych świadczeń na określonym poziomie.

W odniesieniu do powyższego szczególnego podkreślenia wymaga okoliczność, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017 r. (II PK 409/15), konsekwencją wyroku Trybunału Konstytucyjnego 24 listopada 2016 r., K 11/15, jest utrata aktualności uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 (OSNP 2014 nr 12, poz. 164) w zakresie, w jakim wskazywała ona, że postanowienia zakładowych przepisów prawa pracy regulujących kwestię świadczeń należnych kierowcom zatrudnionym w transporcie międzynarodowym z tytułu podróży służbowych nie mogą przewidywać świadczeń w wysokości niższej niż przewidziane w aktach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ k.p. W przypadkach – jak w niniejszej sprawie – uregulowania przez pracodawcę wysokości świadczeń z tytułu ryczałtów w regulaminie wynagradzania, nie ma podstaw do dochodzenia przez pracowników różnicy między kwotami ryczałtów wynikającymi z rozporządzenia, a kwotami ustalonymi w regulaminach (por. również wyrok SN z 30 maja 2017 r., sygn. akt I PK 154/16, Legalis).

Prezentowane wyżej stanowisko znalazło potwierdzenie w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r. (sygn. akt III PZP 2/17, Legalis), w której wskazano jednoznacznie, iż ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (art. 775 § 3 KP) poniżej 25% limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167).

Podkreślić należy, że kwestia autonomicznego ustalania przez pracodawcę należności z tytułu służbowej była przedmiotem analizy jeszcze przed pojawieniem się orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 11/15.

W wyroku z dnia 4 października 2005 r. (sygn. akt K 36/03, *Legalis*) Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepisy upoważniające pracodawców do określenia wysokości należności w regulaminie wynagradzania są zgodne z Konstytucją. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 10 stycznia 2007 r. (sygn. akt III PK 90/06, *Legalis*) i z dnia 14 maja 2012 r. (sygn. akt II PK 230/11, *Legalis*), gdzie wskazano, iż odmienna regulacja dotycząca pracowników pracodawców niebędących państwowymi lub samorządowymi jednostkami sfery budżetowej oznacza, że mogą oni uregulować należności pracowników na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową zarówno w sposób korzystniejszy, jak i mniej korzystny dla pracowników od tego, jaki wynika z rozporządzenia ministra właściwego do spraw pracy (z wyjątkiem dotyczącym wysokości diety, która nie może być ustalona na poziomie niższym niż wynikająca z rozporządzeń dieta za podróż służbową na obszarze kraju).

Z powołanych wyżej przepisów oraz poglądów judykatury wynika, że pracodawcy spoza sfery budżetowej mogą ustalać we własnym zakresie warunki wypłacania pracownikom należności z tytułu podróży służbowej. Pracodawcy uprawnieni są do odmiennego regulowania w aktach prawa wewnątrzzakładowego należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową – zarówno w sposób korzystniejszy, jak i mniej korzystny dla pracownika w porównaniu ze stawką przewidzianą w aktach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. Postanowienia prawa wewnętrznego nie mogą jedynie ustalać diety za dobę podróży na obszarze kraju jak i poza jego granicami na poziomie niższym niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, określona dla pracownika sfery budżetowej w stosownym rozporządzeniu ministra właściwego do spraw pracy.

Odnosząc się do stanu faktycznego niniejszej sprawy wskazać należy, że w okresie od czerwca 2012 r. do września 2013 r. u strony pozwanej obowiązywał Regulamin wynagradzania, w którym w art. 10 wskazano, iż pracownikom przysługują, poza wynagrodzeniem za pracę i wymienionymi dodatkami, również inne świadczenia pieniężne związane z pracą, w tym zwrot kosztów delegacji służbowych, krajowych i zagranicznych, które wypłacane są zawsze ostatniego miesiąca po miesiącu przepracowanym. Dopuszcza się przeliczanie diet zagranicznych po najniższym kursie NBP z danego miesiąca (miesiąca, w którym następuje wypłata). Kwota diety krajowej wynosi 30 zł/doba. Kwota delegacji zagranicznej w przypadku delegowania do kraju: Dania – wynosi u pracodawcy 324 DKK/dobę. Dania jest jedynym krajem oddelegowania pracowników spółki.

Zgodnie z art. 12 Regulaminu wynagradzania pracowników, który obowiązywał w pozwanej spółce w okresie od października 2013 r. do grudnia 2014 r., pracownikom przysługują, poza wynagrodzeniem za pracę i wymienionymi dodatkami, również inne świadczenia pieniężne związane z pracą, w tym zwrot kosztów delegacji służbowych, krajowych i zagranicznych, które wypłacane są zawsze ostatniego miesiąca po miesiącu przepracowanym. Dopuszcza się przeliczanie diet zagranicznych po najniższym kursie NBP z danego miesiąca (miesiąca, w którym następuje wypłata). Kwota diety krajowej wynosi 30 zł, natomiast kwota diety zagranicznej wynosi 350 DKK – niezależnie od kraju delegowania pracownika.

W Regulaminie wynagradzania u strony pozwanej wskazano więc, że pracownikom przysługuje zwrot kosztów delegacji służbowych, krajowych i zagranicznych, przy czym świadczenie, które pracodawca wypłacał pracownikom, w Regulaminie nazwane zostało dietą lub delegacją.

Wskazać należy w tym miejscu, iż decydujące znaczenie dla oceny, jakie koszty ponoszone przez pracowników w podróży służbowej rekompensuje przyznane przez pracodawcę w aktach prawa wewnątrzzakładowego świadczenie, ma nie nazwa tego świadczenia, a praktyka, wiedza i dorozumiana zgoda spornych stron (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2016 r., sygn. akt II PK 227/15, *Legalis*). Ponadto, jeżeli kierowcy zatrudnieni w transporcie międzynarodowym otrzymywali świadczenie nie mniej korzystne niż wynikające z przepisów powszechnie obowiązujących, to świadczenie nazwane „dieta” może pokrywać wszystkie koszty socjalne, w tym także ryczałt za nocleg (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 maja 2017 r. (sygn. akt I PK 148/16, *Legalis*). Podkreślić należy, iż w tej kwestii ukształtowała się już jednolita linia orzecznicza (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015

r., II PK 241/14, z dnia 15 września 2015 r., II PK 248/14, z dnia 17 listopada 2016 r., II PK 227/15 czy postanowienie z dnia 14 marca 2017 r., II PK 148/16).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd Rejonowy zważył, że sporne świadczenie, nazwane w Regulaminie wynagradzania obowiązującym w okresie od czerwca 2012 r. do września 2013 r. „dieta”, zaś w Regulaminie wynagradzania obowiązującym w okresie od października 2013 r. do grudnia 2014 r. „delegacją”, obejmowało wszystkie świadczenia z tytułu zwiększonych kosztów utrzymania i noclegów w związku z wykonywanym przez powoda międzynarodowym transportem samochodowym.

Powyższy wniosek płynie przede wszystkim z porównania kwoty należności z tytułu podróży służbowych, przysługującej pracownikom strony pozwanej na podstawie zapisów Regulaminu wynagradzania, z kwotami określonymi w przepisach rozporządzeń ministra właściwego do spraw pracy. W okresie od czerwca 2012 r. do września 2013 r. pracodawca ustalił wysokość należnych pracownikom świadczeń na poziomie 324 DKK, zaś w okresie od października 2012 r. do grudnia 2014 r. – na poziomie 350 DKK. Pracodawcy prywatni, delegujący pracowników za granicę, obowiązani byli (i są w dalszym ciągu) do pokrycia diety zagranicznej w minimalnej wysokości wynoszącej nie mniej niż kwota diety na terenie kraju, wynikająca ze stosownych rozporządzeń. W okresie do końca lutego 2013 r. kwota diety na terenie kraju wynosiła 23 zł (ok. 40 DKK), zaś w okresie od marca 2013 r. – 30 zł (ok. 53 DKK).

W okresie od lipca 2012 r. do lutego 2013 r. kwota limitu za zwrot kosztów noclegu przysługująca na terenie Danii w przypadku nieprzedstawienia rachunku za nocleg i zapłaty ryczałtu przez pracodawcę wynosiła 200 DKK (25 % z 800 DKK). Łączna kwota minimalna zwrotu kosztów podróży służbowych przysługująca na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących na terenie Danii wynosiła więc ok. 240 DKK za dzień.

W okresie od marca 2013 r. do grudnia 2014 r. kwota limitu za zwrot kosztów noclegu przysługująca na terenie Danii w przypadku nieprzedstawienia rachunku za nocleg i zapłaty ryczałtu przez pracodawcę wynosiła 325 DKK (25 % z limitu 1 300 DKK). Łączna kwota minimalna zwrotu kosztów podróży służbowych przysługująca na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących na terenie Danii wynosiła więc ok. 378 DKK za dzień.

Z powyższych porównań wynika, że obowiązujący w spornym okresie Regulamin wynagradzania przewidywał kwotę zwrotu kosztów podróży służbowych na terenie Danii (324 DKK) na poziomie wyższym niż wynikający z przepisów powszechnie obowiązujących (ok. 240 DKK) – w okresie od czerwca 2012 r. do września 2013 r., oraz na poziomie porównywalnym w późniejszym okresie (324 DKK przyznane przez pracodawcę, 378 DKK wynikające z przepisów powszechnie obowiązujących).

Przyznane przez pracodawcę kwoty, jeśli by uznać, że były to tylko należności z tytułu diet, stanowiłyby, w zależności od okresu, sześć – lub ośmiokrotność wskazanej stawki minimalnej. W ocenie Sądu nieuprawnione jest domniemanie, że każdorazowe zapewnienie pracownikowi kwoty wyższej niż minimum oznacza zaliczenie nadwyżki na poczet tego samego składnika należności (w stanie faktycznym niniejszej sprawy – na poczet diety rozumianej jako należność na pokrycie wydatków związanych z wyżywieniem). Należy przyznać rację stronie pozwanej, że nie istnieje przepis wykluczający możliwość ujęcia większej liczby składników należności za odbywane przez pracownika podróże służbowe (nazywając je zbiorczo „dieta” lub „delegacją”) przy jednoczesnym ustaleniu składnika w postaci diety na wyżywienie na minimalnym poziomie. Podkreślić należy przy tym, że obowiązujący w pozwanej spółce Regulamin wynagradzania, posługując się pojęciami „dieta” i „delegacja” nie definiował tych pojęć ani nie wskazywał, na co pracownik winien przeznaczyć przyznane środki. Ponadto pracodawca nie ingerował i nie nadzorował, na co rzeczony środki są przez kierowców przeznaczane.

Podkreślić należy dalej, że sami pracownicy strony pozwanej, zatrudnieni na stanowiskach kierowców w transporcie międzynarodowym, z jednej strony wskazywali, że pracodawca nie wypłacał im ryczałtów za nocleg w kabinie pojazdu, z drugiej zaś strony twierdzili, że otrzymane z tytułu podróży służbowych należności rozumieli jako świadczenie, którego funkcją jest „przeżycie poza domem”, nie wiążąc go jedynie z wydatkami na wyżywienie.

Powyższe wynika nie tylko z zeznań słuchanego w niniejszej sprawie Z. G., ale także z okoliczności, iż większość zatrudnianych przez stronę pozwaną pracowników wyraziła zgodę na podpisanie porozumień, przygotowanych przez pracodawcę w grudniu 2014 r. Przypomnieć należy, że porozumienia związane były z wprowadzeniem do Regulaminu wynagradzania zmian, które precyzowały, jaka część przyznanej przez pracodawcę należności z tytułu podróży służbowej jest dietą na wyżywienie, a jaka ryczałtem za nocleg. W treści porozumień wskazano m.in., że strony są zgodne, że dotychczas pracownikom przysługiwała z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju jednolita dieta w wysokości 350 DKK dziennie, która pokrywała wszystkie świadczenia przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej. Ponadto w treści porozumienia wskazano, że zgodnie z nowym brzmieniem Regulaminu, świadczenia przysługujące pracownikowi z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju będą obejmowały dietę w wysokości 30 zł za każdy dzień podróży, oraz że ryczałt z tytułu noclegów będzie wypłacany w stałej wysokości 325 DKK za każdy dzień podróży.

Związanie się przez większość pracowników porozumieniami o treści jak przytoczona wyżej prowadzi do wniosku, że wbrew zarzutom powoda, wykładnia spornych postanowień Regulaminu wynagradzania była w zasadzie u kierowców strony pozwanej i u samego pracodawcy jednolita. Przyznane kierowcom należności z tytułu podróży służbowych, nazywane „dietą” lub „delegacją” obejmowały wszelkie poniesione przez kierowców zwiększone wydatki, w tym koszty wyżywienia i zagranicznych noclegów.

Z uwagi na powyższe nie można w okolicznościach niniejszej sprawy zaakceptować rozstrzygnięcia kwalifikującego świadczenie nazwane dietą i delegacją wyłącznie jako pokrywające koszty wyżywienia.

Pozostając w obszarze rozważań dotyczących porozumienia z grudnia 2014 r. i będących jego podstawą zmian w treści Regulaminu wynagradzania wskazać należy, że brak podpisu powoda na rzeczonym porozumieniu nie oznaczał, iż w stosunku do powoda w dalszym ciągu obowiązywał Regulamin wynagradzania w brzmieniu obowiązującym do grudnia 2014 r. Wskazać należy bowiem, że wypowiedzenie zmieniające bądź porozumienie zmieniające jest konieczne dla skuteczności obowiązywania znowelizowanych postanowień Regulaminu wynagradzania jedynie wówczas, gdy zmiany te są niekorzystne dla pracowników (art. 241¹³ § 2 k.p. w zw. z art. 77² § 5 k.p.). Tymczasem wprowadzenie w Regulaminie wynagradzania spornej regulacji o podziale należności z tytułu podróży służbowych na część dotyczącą diety na wyżywienie oraz część z tytułu ryczałtu za nocleg miało na celu jedynie dookreślenie należności wypłacanych przez stronę pozwaną z tytułu podróży służbowych. Rzeczone zmiany nie miały na celu wprowadzenia jakiegokolwiek nowego składnika należności, nie pozbawiały też pracowników żadnych świadczeń. Dla kierowców było zaś jasne, że „dieta” i „delegacja” stanowią całość wypłacanych im należności, z których część miała pokryć zwiększone koszty wyżywienia, a pozostała inne koszty socjalne, w tym koszty noclegów – o czym świadczy okoliczność, iż zdecydowana większość z nich podpisała przedstawione przez pracodawcę porozumienia.

Podsumowując powyższe rozważania wskazać należy, że strona pozwana w Regulaminie wynagradzania zawarła regulacje, mocą których wyłączyła stosowanie rozporządzeń ministra właściwego do spraw pracy, wprowadzając w to miejsce postanowienia Regulaminu wynagradzania. Sąd zważył nadto, że przyznane przez pracodawcę należności nazywane w poszczególnych przedziałach czasowych dietą bądź delegacją pokrywały wszystkie należności z tytułu podróży służbowych, a więc zarówno zwiększone koszty wyżywienia, jak i koszty noclegów.

Sąd Rejonowy miał na uwadze, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawił się pogląd, iż w sytuacji przyznania przez pracodawcę jednego zbiorczego świadczenia konieczne jest ustalenie, jaka część tego świadczenia była dietą, a jaka stanowiła ryczałt za noclegi. W ocenie Sądu Rejonowego z powyższym stanowiskiem, wyrażonym w cytowanym już wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2017 r. (sygn. akt I PK 148/16) nie sposób się zgodzić. Sąd Rejonowy zważył bowiem, że przyznanie przez pracodawcę jednej zbiorczej należności z tytułu podróży służbowej jest wyrazem spójnego i łącznego charakteru tych świadczeń, których celem jest w ogólności pokrycie zwiększonych kosztów związanych z podróżą służbową, zaś to od pracownika zależy, w jaki sposób spożytkuje otrzymaną kwotę. Skoro – jak wynika z wyroków Sądu Najwyższego z: 13.08.2015 r. II PK 241/14, z 15.09.2015 r. II PK 248/14, z 17.05.2016 r. II PK 98/16, z 17.11.2016 II PK 227/15, regulaminowy ekwiwalent umówiony w jednej łącznej kwocie za dobę pobytu kierowcy w

międzynarodowym transporcie samochodowym mógł kompensować zarówno należne, diety, jak i ryczałty za noclegi to ustalenie, a jakiej dokładnie wysokości wypłacone świadczenie stanowi dietę, a w jakiej ryczałt, jest zbędne i niecelowe. Z drugiej strony należy jednak wskazać, że założeniem strony pozwanej było przyznanie pracownikom diety na wyżywienie w wysokości minimalnej określonej przepisami powszechnie obowiązującymi, zaś pozostała część przyznanych należności pokrywać miała inne koszty ponoszone przez kierowców, w tym koszty noclegu – co wynika z doprecyzowanych w grudniu 2014 r. postanowień Regulaminu wynagradzania.

Wskazać należy w tym miejscu, iż mimo zachowania aktualności uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r. (sygn. akt II PZP 1/14) w zakresie, w jakim podkreślono w niej, że zapewnienie kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu, nie można wykluczyć moderowania wysokości ryczałtu za noclegi odbywane w profesjonalnie przystosowanej do wypoczynku kabinie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 listopada 2016 r., sygn. akt II PK 227/15, Legalis).

Podkreślić należy, że wykonując swoje obowiązki kierowcy w transporcie międzynarodowym, powód pracował w obsadzie jednoosobowej i kierował homologowanymi samochodami marki I. i M., które wyposażone były w podwójną leżankę, ogrzewanie działające niezależnie od pracy silnika oraz klimatyzację. Ponadto w kabinie pojazdu znajdował się m.in. ekspres do kawy, lodówka, schowki na rzeczy osobiste i żywność.

W połączeniu z możliwością korzystania z socjalnej infrastruktury parkingowej, udostępnione powodowi warunki pracy zapewniały co najmniej przyzwoite minimum socjalno – bytowe. Nie sposób przy tym pominąć okoliczności, iż kierowcy w transporcie międzynarodowym prowadzą zawodowo – mobilny tryb życia, który wymaga odbywania noclegów w przystosowanych kabinach ciężarowych w nietypowych, zbliżonych do „kempingowych” warunkach socjalno – bytowych, i to właśnie w odniesieniu do takich nietypowych warunków, będących charakterystycznymi dla sektora transportu drogowego, należy odnosić ocenę adekwatności przyznanej kwoty ryczałtu do zapewnionych warunków.

Sąd Rejonowy zważył, że otrzymywane przez powoda świadczenie w wysokości ok. 200 zł w sytuacji, gdy powód posiadał zapewnione miejsce noclegowe w kabinie pojazdu i nie wykazał ponoszenia jakichkolwiek kosztów pobytu w podróży służbowej powyżej poziomu kosztów otrzymywanych od pracodawcy, było świadczeniem ustalonym na wystarczającym poziomie. Nie można przy tym pominąć istotnej okoliczności, zgodnie z którą strona pozwana, jak i ogół pracodawców – przewoźników, zainwestowała (i w dalszym ciągu inwestuje) istotne kwoty na zakup i użytkowanie pojazdów ciężarowych z zaawansowaną częścią noclegowo – socjalną. Jak wskazał Sąd Najwyższy (wyrok z dnia 17 listopada 2016 r., sygn. akt II PK 227/15, Legali), powyższe nie jest obojętne przy ustalaniu i sądowej weryfikacji ryczałtów za noclegi kierowców. W ocenie Sądu Rejonowego usprawiedliwione było oczekiwanie pracodawców, iż zapewnienie kierowcy kabiny odpowiednio wyposażonej do spania zwolni ich z ponoszenia kosztów noclegu. Taką ocenę wyraził także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 listopada 2016 r. (sygn. akt K 11/15).

Podsumowując powyższe rozważania Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa. Strona pozwana jako pracodawca niebędący jednostką sfery budżetowej była uprawniona do samodzielnego uregulowania w aktach prawa wewnętrznego wysokości należności, jakie przysługiwały pracownikom z tytułu odbywanych podróży służbowych. Należności te, mimo iż pracodawca nazwał je dietami i delegacjami, pokrywały wszelkie zwiększone koszty utrzymania pracownika za granicą, a więc zarówno koszty wyżywienia, jak i pozostałe wydatki socjalno – bytowe, w tym ryczałt za nocleg w kabinie pojazdu. Strona pozwana wypłaciła powodowi wszystkie należności w wysokości wynikającej z Regulaminu wynagradzania, tj. w okresie od czerwca 2012 r. do września 2013 r. – 324 DKK za dzień pobytu za granicą, zaś w późniejszym okresie – 350 DKK za dzień pobytu za granicą. Powód zawsze kierował pojazdami wyposażonymi w miejsce do spania oraz zapewniającymi przyzwoite minimum socjalno – bytowe. Powód nie nocował w hotelach ani motelach, a nocleg każdorazowo odbywał w kabinie pojazdu. Otrzymywane przez powoda świadczenie w wysokości ok. 200 zł w sytuacji, gdy powód nie ponosił kosztów pobytu za granicą w wysokości wyższej niż otrzymywana od pracodawcy kwota (w tym nie ponosił żadnych kosztów noclegu), było świadczeniem wystarczającym, co potwierdza także okoliczność, iż Państwowa Inspekcja Pracy nie kwestionowała nigdy postanowień wynikających z przedstawionych jej przez pracodawcę Regulaminów wynagradzania. Przepisy płacowe obowiązujące u strony

pozwaną zaspokoili więc należne powodowi świadczenia, które zostały mu wypłacone, wobec czego po stronie powoda nie istnieje uzasadnione roszczenie o wyższe świadczenia z tego tytułu. Powództwo w niniejszej sprawie podlegało więc oddaleniu, o czym Sąd orzekł jak **w punkcie I sentencji wyroku**.

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd działał w oparciu o całokształt zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, tj. o dowody z dokumentów, których wiarygodność i autentyczność nie budziła wątpliwości stron ani Sądu, w szczególności takie jak akta osobowe powoda, rozliczenia odbytych przez powoda podróży służbowych oraz obowiązujące w poszczególnych okresach Regulaminy wynagradzania, a także w oparciu o dowody osobowe, tj. zeznania świadków Z. G., T. W. oraz P. M., a także wyjaśnienia powoda. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków Z. G. i T. W. w zakresie, w jakim wskazywali oni na elementy wyposażenia floty samochodowej, z której korzystała strona pozwana, a także co do otrzymywanych od pracodawcy kwot z tytułu podróży służbowych. Sąd nie dał przy tym wiary twierdzeniom wskazanych świadków w zakresie, w jakim wskazywali oni, że rzeczony element wyposażenia i zapewnione przez pracodawcę warunki uniemożliwiały spanie w kabinie pojazdu. Zeznaniom świadków w tym zakresie przeczą bowiem okoliczności, zgodnie z którymi świadkowie przez wiele lat swojej pracy u strony pozwanej odbierali noclegi w kabinie pojazdów, a nadto nigdy nie korzystali z noclegu w hotelu bądź motelu (z wyjątkiem sytuacji, gdy Z. G. nocował w hotelu z uwagi na awarię samochodu). Sąd nie dał także wiary wskazanym świadkom w zakresie, w jakim wskazywali oni, że o wypłatę dodatkowych ryczałtów za noclegi (których domagali się obok otrzymywanych od pracodawcy świadczeń), zwracali się do pracodawcy już na przestrzeni lat 2010 – 2013. Sąd zważył bowiem, że w formie pisemnej o rzeczony ryczałt świadkowie zwrócili się do pracodawcy dopiero w 2015 r. Dziwi zatem okres pięciu lat (w przypadku świadka Z. G.) oraz dwóch lat (w przypadku świadka T. W.), które upłynęły od momentu ustnego zwrócenia się przez pracowników o ryczałt, do momentu zgłoszenia oficjalnego roszczenia, w ciągu których pracownicy, rzekomo świadomi, iż przysługują im ryczałt, których w ich ocenie pracodawca im nie wypłaca, godzili się na pracę u strony pozwanej. Ponadto zeznaniom świadków Z. G. i T. W. w powyższym zakresie przeczą zeznania świadka P. M., który stanowczo zaprzeczył, jakoby przed 2015 r. jakkolwiek pracownik strony pozwanej podnosił kwestię ryczałtów za nocleg. Zwrócić należy także uwagę, że kwestie należności z tytułu podróży służbowych strona pozwana uregulowała w aktach prawa wewnątrzzakładowego w sposób niebudzący żadnych wątpliwości dopiero na początku 2015 r., co pozwala przyjąć, że dopiero wówczas kwestia ryczałtów stała się kwestią sporną między pracownikami a pracodawcą. W przeciwnym wypadku pracodawca niewątpliwie zdecydowałby się na wprowadzenie precyzyjnych regulacji już wcześniej.

Wyjaśnienia powoda Sąd ocenił przez pryzmat całokształtu zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego. Sąd nie dał wiary powodowi w zakresie, w jakim wskazywał on, iż już dwa miesiące po przyjęciu do pracy (a więc w grudniu 2011 r.) poruszał z P. M. kwestię ryczałtów za nocleg.

Na marginesie Sąd wskazuje, że nie znajduje uzasadnienia podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia, albowiem powództwo w niniejszej sprawie, zgodnie z datą stempla pocztowego, wniesione zostało z dniem 20 lipca 2015 r., nie zaś z dniem 22 lipca 2015 r., jak wskazywała strona pozwana.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego jak **w punkcie II sentencji wyroku** Sąd oparł o treść art. 102 k.p.c., który stanowi, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Cytowany przepis wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia: 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, Legalis; z dnia 26 stycznia 2012 r. III CZ 10/12, Legalis; z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CZ 117/11, Legalis; z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, Legalis; z dnia 20 kwietnia 2012 r. III CZ 17/12, Legalis). Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, według doktryny, zaliczyć należy nie tylko te dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony, ale również związane z samym przebiegiem postępowania. Podstawę do jego zastosowania stanowią więc konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz

przeciwnika byłoby niesłuszne i niesprawiedliwe. Stanowią je zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Przepis art. 102 k.p.c. powinien być zatem zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności.

Nade wszystko natomiast należy podzielić utrwalony pogląd Sądu Najwyższego, że zastosowanie art. 102 k.p.c. i sposób skorzystania z tego przepisu jest suwerennym uprawnieniem Sądu orzekającego i to od jego oceny zależy przesądzenie, że taki szczególny wypadek wystąpił ze względu na okoliczności rozpoznawanej sprawy i uzasadnia odstąpienie w całości albo w części od zasady obciążenia strony przegrywającej kosztami procesu.

Odstępując od wyrażonej w przepis art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu i postanawiając o nieobciążaniu powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez stronę pozwaną Sąd miał na uwadze, że powód, który w niniejszej sprawie domagał się zasądzenia odpowiedniej kwoty tytułem ryczałtów za nocleg, oddając sprawę pod osąd mógł żywić przekonanie, i to nie tylko subiektywne, o zasadności swych żądań skierowanych przeciwko pozwanemu.

Sporne roszczenie zostały bowiem zgłoszone po wydaniu przez powiększony skład Sądu Najwyższego uchwały z dnia 12 czerwca 2014 r. (sygn. akt II PZP 1/14, Legalis), w której stwierdzono, że nawet zapewnienie kierowcy noclegu w przystosowanej do tego kabinie samochodu ciężarowego nie zwalnia pracodawcy z ewentualnego wypłacania ryczałtów przewidzianych w przepisach wykonawczych do art. 77⁽⁵⁾ kp. Podjęta przez powiększony skład Sądu Najwyższego uchwała ujednoliciła i ugruntowała dotychczasową, niejednokrotnie rozbieżną wykładnię związaną z pojęciem bezpłatnego noclegu, odniosła się także do stawek należnych ryczałtów za noclegi. Co więcej, w kolejnej uchwale, podjętej w dniu 7 października 2014 r. (sygn. akt I PZP 3/14, Legalis) Sąd Najwyższy potwierdził dotychczasową wykładnię w zakresie zwrotu kosztów noclegu, także odbieranego w kabinie samochodu.

Po wydaniu opisanych uchwał linia orzecnicza sądów powszechnych i Sądu Najwyższego była taka, że co do zasady roszczenia kierowców w przedmiocie ryczałtów za noclegi uznawane były za zasadne. Ponadto sądy były w większości zgodne, że pracodawca zobligowany jest do wypłacania stawki ryczałtu za nocleg w wysokości nie niższej niż w przepisach Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Jak wiadomo, w wyroku wydanym przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 11/15 zakwestionowano legalność i konstytucyjność przepisów wskazanych w skardze konstytucyjnej. Swoje roszczenia powód oparł zaś o treść dotychczasowych przepisów i poglądów judykatury, które nie budziły już wątpliwości, w szczególności w kwestii wysokości stawki ryczałtu za nocleg. Przepisy te zostały określone przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjne (z mocą wsteczną obowiązywania) już po chwili wytoczenia powództwa. Cytowane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego spowodowało przy tym dalsze rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co mogło utwierdzać powoda w przekonaniu o zasadności zgłoszonego roszczenia.

Obecne położenie powoda wynika więc de facto ze zmiany stanu prawnego, a w momencie wytaczania powództwa powód pozostawał w przeświadczeniu o słuszności dochodzonych roszczeń.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że subiektywne przekonanie strony o zasadności dochodzonych roszczeń zostało uznane za przesłankę uzasadniającą zastosowanie art. 102 k.p.c. nie tylko w orzecznictwie sądów powszechnych (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2014 r., sygn. akt I ACa 9/14, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 marca 2014 r., sygn. akt V ACa 797/13, Legalis), ale też w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyrok z dnia 17 listopada 1972 r., sygn. akt I PR 423/72, Legalis).

Sąd miał także na względzie niewątpliwą różnicę w sytuacji majątkowej powoda oraz strony pozwanej, która przemawiała za odstąpieniem od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego, poniesionymi przez stronę pozwaną, dysponującą bezsprzecznie większym potencjałem majątkowym.

W **punkcie III sentencji wyroku** nieuiszczonymi kosztami sądowymi w sprawie Sąd obciążył Skarb Państwa, mając na uwadze, że zgodnie z dyspozycją art. 98 k.p.c. nie było podstaw do obciążenia tymi kosztami strony pozwanej, jako wygrywającej proces, natomiast powód był zwolniony z obowiązku ich uiszczenia z mocy ustawy.